

26.04.2011.

Градска библиотека "Владислав Петковић Дис"

Господар Јованова бр. 6, 32000 Чачак, тел/факс: 032 223 608; 032 340 960
www.cacak-dis.rs e-mail: biblioteka@cacak-dis.rs

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ГРАДСКЕ БИБЛИОТЕКЕ "ВЛАДИСЛАВ ПЕТКОВИЋ ДИС" ЗА 2010. ГОДИНУ

Улагање у људске ресурсе треба да буде најзначајнија инвестиција сваког друштва које брине о свом народу и будућности. Једна од важних карактеристика у ланцу очувања националног идентитета, просвећености, образовања и културног развоја, представљају библиотеке. Значај ових институција као чувара знања и онога што је створио људски ум, препознат је још у древна времена Египта, Месопотамије, Грчке и Рима. Библиотеке преко којих се прикупљају и чувају вредности прошлости, утичу на развој садашњости и припремају генерације за будућност. Оно што сакупе и сачувају библиотеке, остаје као сведочанство о постојању једног народа и његове културе. Посебно је важно да свака градска, општинска, месна, па и школска библиотека брине о завичајном наслеђу, баштини свог краја и људи, јер је то чини препознатљивом у корпузу националног, општедруштвеног и планератног културног добра.

Предвођена овим постулатима и позитивним законским прописима, Градска библиотека „Владислав Петковић Дис“ настоји да својом делатношћу на пољу библиотечко-информационе делатности, културе и очувања завичајног наслеђа, високо позиционира Чачак на културној мапи Србије и то из године у годину успешно постиже. Пратећи савремене токове модерног библиотекарства у свету и најбоље што може да понуди српско библиотекарство, лепеза делатности Градске библиотеке се непрестано проширује, „отвара“ према корисницима, што није увеково препознато и финансијски подржано од оснивача и ресорног министарства или друштвених заједница.

Градска библиотека је у 2010. години остварила свој план у потпуности: успешно обавила законом о библиотечкој делатности прописане обавезе прикупљања, чувања и давања на коришћење књига и друге библиотечке грађе, обављала надзор и давала стручну помоћ свим библиотекама у Моравичком округу, благовремено поднела

извештаје министарству културе, Народној библиотеци Србије и другим институцијама о свом раду, као и комисијама за пројекте и надзор. Улога Градске библиотеке огледа се и у „доприносу угледу и развоју града“ кроз организацију „Дисовог пролећа“ и друге културне програме и објављивање више публикација.

За рад Библиотеке у 2010. години карактеристично је:

- повећање броја читалаца за 881 у односу на претходну годину,
- организовање креативних радионица и бесплатан упис 400 ученика 12 четвороразредних школа на сеоском подручју које су удаљене од града од пет до 30 километара,
- увођење новог библиотечко-информационог софтвера КОБИС 2 чиме је библиотека постала део виртуелне мреже Србије,
- успешна организација 47. Дисовог пролећа чији програми су установи омогућили гостовање у Паризу са изложбом посвећеном песнику Владиславу Петковићу Дису и у Польској на међународном скупу „Кајугу“ у 2011. години.
- дигитализација више од сто хиљада докумената, посебно локалног листа „Чачански глас,“ и његова доступност преко интернета

Проширење делатности и повећање обима услуга није пратило повећање броја извршилаца нити веће финансијско улагање буџета града и министарства културе: број запослених остао је исти, а финансијска средства незнатно су увећана у односу на буџет 2009. године!

Финансирање библиотеке

Градска библиотека финансира се из буџета града Чачка, буџета Републике Србије који подржава рад матичне службе и суфинансира одређене пројекте, донација и сопствених прихода од чланарине, услуга књиговезнице и продатих књига. Укупан приход Библиотеке у 2010. години био је 28.179.000 динара, од чега су средства оснивача града Чачка износила 24.507.000 динара (86,97 %). Укупна средства Републике дозначена установи у 2010. износила су 1.132.000 динара с тим што је преко рачуна буџета града прослеђено 647.000 динара (2,305%) за рад матичне службе и штампање часописа „Глас библиотеке“, а на рачун Библиотеке дозначено је 485.000 динара за суфинансирање програма „Дисовог пролећа“. Чачанска банка а.д. помогла је са 50.000 штампање књиге лауреата

Саше Јеленковића, а сопствени приходи су износили 883.000 динара. Приход Библиотеке чине и накнадна средства за извођење јавног рада у износу од 351.688 динара и средства за реализацију летњих радионица (39.000 динара) која потичу са позиција буџета града Чачка.

Расходи Градске библиотеке за личне дохотке, сталне материјалне трошкове, извршење плана и организовање манифесација износили су 27.927.000 динара са преносом добити од 191.000 динара у 2011. годину.

Средства оснивача Библиотеке увећана су у поређењу са буџетом у 2009. за 872.369 динара (јавни рад за који је додатно одвојено према одобреном пројекту 351.000 динара и ванредно 90.000 за санирање последица пожара у просторијама Радио Чачку у Дому културе). Оснивач је своје обавезе испунио са 98,86 одсто. За редовно функционисање установе и остварење програма уложено је у 2010. години 4.304.167 динара и представља 17,56 од посто укупно пренетих средстава града, која су увећана за 10,38 одсто у поређењу са претходном годином. За зараде 27 запослених радника Градске библиотеке буџет града издвојио је 17.945.922 динара што чини 73,23 одсто укупно пренетих паре буџета. Просечна зарада запослених (14 са високом, један са вишом, седам са средњом, један КВ, три ПК и један НК радник) износила је 33.072 динара. Плате нису повећаване у складу са Законом о буџету за 2010. ни за динар у односу на 2009. годину.

Коришћење библиотечке грађе

У 2010. читалачка породица Градске библиотеке бројила је 6.314 читалаца и увећана је у односу на пртходну годину за 881 члана. Ако се има у виду да је 2007. у Библиотеци било уписано 4.316 корисника, онда је повећање од две хиљаде чланова за три године велики успех и сведочи о добром раду, отворености установе и добром фонду књига са којим располаже библиотека. На жалост повећан обим услуга не прати повећање броја извршилаца, па се јавља опасност да корисници убудуће не добију адекватну услугу.

У Одељењу за одрасле читаоце уписано је 3.036 чланова (2.820 у 2009.), у Дечијем 2.265 читалаца што је повећање за 355 корисника, а у четири огранка 1.033 члана. У Мрчајевцима је уписано 387 читалаца, у Заблаћу 357, Пријевору 186 и Прељини 83. Укупно је уписано 1.029 предшколаца, 2.083 основаца, 900 ученика средњих

школа, 437 студената, 247 радника, 1.282 службеника док категорију „остали“ чини 336 чланова.

На читање је издато 137.750 књига што сведочи да су у 2010. читаоци прочитали 6.292 публикација више него годину дана раније (у 2009. издато је 131.458 књига). Часописе, дневну штампу и друге услуге читаонице користило је 3.917 лица, а издато је на коришћење 392 часописа и 19.826 новина и листова. Читаоци Градске библиотеке у 2010. години користили су укупно 157.968 књига, часописа и новина што је у поређењу са 2009. повећање за више од десет хиљада јединица (у 2009. коришћено је 146.336 јединица грађе, а у 2008. години 129.964 публикација).

Увођењем интернета у Дечије одељење, као и огранке у Заблаћу и Mrчајевцима, повећан је и број ових услуга бесплатног интернета који пружа библиотека на 8.100 посета. Сајт Градске библиотеке и друге електронске адресе у 2010. години забележио је 62.000 посета што уз редовне посете љубитеља културе програмима установе и кориснике библиотечке грађе збирно показује да Градска библиотека годишње пружи више од 330.000 разних врста услуга грађанима локалне заједнице и да је библиотека највише коришћени локални сервис.

Забележено је и 108.008 појединачних посета кориснику одељењима библиотеке (у 2009. години било је 100.767 читалаца). Проценат обухваћености чланством у библиотеци у односу на укупан број житеља општине је 5,39 одсто што говори о још великом броју „недоступних“ корисника и популацији до које књига не допире. То се углавном односи на рубне делове града и сеоско становништво и показује у ком правцу заједница треба да усмери своје деловање. Библиотеци би постојање библиобуса и повећање броја запослених олакшало рад на терену и омогућило већу заступљеност специјалних група и локалног становништва у коришћењу фондова.

Обрт књижног фонда у 2010. години био је 1,01 посто.

У књиговезници је коричењем „продужен живот“ 573 књиге. Коричени су и трајно се чувају комплети „Политике“(12), „Спорта“(12), НИН-а (2) „Чачанског глас“(2), „Чачнских новина“ и „Таковских новина“. За трећа лица укоричено је 18 публикација и послато на разне адресе 206 пакета.

Књижни фонд Библиотеке износи 136.266 уведених књига.

Стручно одељење

У протеклој години фонд Градске библиотеке обновљен је са 6.227 публикација које су стручно обрађене и распоређене у одељења. До средине јуна библиотека је користила БИБЛИО програм и за ову базу инвентарисано је и уведено 1.818 монографских публикација (одрасло 917, научно 155, дечије 261, Mrчајевци 112, Заблаће 227, Прељина 44, Покретно-Пријевор 62, марксистичко 40 и завичајно 33 публикација). Прелазак на нови програм и формирање базе КОБИС2, којој је претходило стручно оспособљавање и полагање за лиценцу девет радника, остварен је 22. јуна, па је 4.376 новоприновљених књига уведено у нову базу. База БИБЛИО и КОБИС су паралелно у употреби за претраживање фонда све док се ретроактивно не унесу сви записи. У БИБЛИО бази остало је 72.251 МФН записа а преласком на нови систем рада престала је потреба штампаља каталогских листића и вођење инвентарске књиге. За КОБИС је обезбеђен брзи интернет, штампач за инвентарну књигу, штампач за налепнице за баркодове и сталан приступ узајамној бази НБС. За два целодневна приступа (45 евра један) средства обезбеђује Министарство културе, а Библиотека је од октобра преузела да плаћа трећи приступ бази како би убрзала унос података из БИБЛИО базе у нови програм. За пола године креирано је, унето и из узајамне базе НБС преузето 16.000 записа, што чини КОБИС базу Градске библиотеке за 2010. годину.

У стручном одељењу у прошлој години кроз редовни годишњи расход због застарелости, похабаности и отуђења, расходовано је 170 сликовница (дечије 122, а на терену укупно 48). Из фонда Одраслог одељења исписано је 1.811 књига, дечијег 194, Mrчајеваца 67, и покретног 17. Укупно је расходовано 2.089 публикација и уредно искњижене из базе и инвентарске књиге. Књиговодствена вредност излучених књига је 20.089 динара. Урађен је и списак књига одвојених за депо из одраслог одељења (564). У стручном одељењу стално су запослене Наташа Поповић, библиотекар, Бранка Лазовић, књижничар са пола радног времена, а наизменично Бранислава Видојевић и Снежана Планић (књижничари) које раде у огранцима у Mrчајевцима (два дана), Заблаћу (један дан) и Пријевору (један дан), као и Дубравка Илић по потреби.

Куповина књига

Стандарди прописују да библиотека која опслужује 120.000 становника треба годишње да фонд обнови са 7.500 књига. То подразумева праћење текуће издавачке делатности и обнову фонда књигама које су се од употребе похабале и поцепале. Набавка се врши средствима које обезбеђује буџет града и она су у протеклој години износила 1.602.000 динара, док је из прихода библиотеке купљено књига за 177.000 динара.

Куповином је набављено 2.922 књига и 170 сликовница чија је вредност 1.345.394 динара. Поклоне чини 2.717 књига разних дародаваца чија је процењена вредност 619.000 динара, а добијене су из заоставштине Драгана и Данице Ђировић, Бранке Бесаровић из Београда, Јелисавете Суруџић, штампарија „Светлост“, издавачких кућа „Пчелица“, Службени гласник, „Легенда“ и других, као и књиге које је даровала Чачанска банка а.д. (око 400). Народна библиотека Србије поклонила је 210 публикација процењених на 257.900 динара, а Министарство културе кроз откуп даровало је 389 књига (вредност 177.026 динара). Фонд је увећан за 6.227 књига чија је вредност 2.399.655 динара.

У Одељење за одрасле читашце определено је 3.332 публикације, у Дечије 844, Научно 407, Завичајно 487, Покретно 155, Мрчајевце 289, Прељину 138, Заблаће 481, Марксистичко 41 књига.

Одрасло одељење

У Одељење за одрасле у 2010. години уписано је 3.036 читалаца, 220 више него претходне године. Током године услужено је 64.546 лица која су користили 86.351 књига. Најбројнији корисници су службеници (20.874), па средњошколци (16.422 посете), студенти су 10.186 пута тражили услуге овог одељења, радници 7.764, а остale професије 9.207. Најтраженији су били наслови из стране, преведене литературе, па је прочитано 53.026 наслова књига из других књижевности. Следи домаћа белетристика са 19.742 прочитаних наслова, дела из филозофије и психологије позајмњена су 2.828 пута, коришћено је 1.361 наслова религијске литературе, друштвених наука, права и економије 2.622, медицине и техничких наука 1.875, уметности, спорта и фотографије 789, а историје и географије 2.839 књига. Радник овог одељења Душица Косић Брковић, библиотекар,

била је на обуци за КОБИС, стекла лиценцу и из узајамне базе преузела 1.715 записа. У Одељењу за одрасле запослена су два библиотекара (Биљана Рајичић и Душица Косић) и два књижничара (Душица Цибралић и Милица Стовораг). Стручни радници одељења поставили су у току године више пригодних изложби књига и приказа књига за читање.

Дечије одељење

Последњих година највеће повећање броја корисника забележено је у Дечијем одељењу што поништава тврдње да најмлађи не читају. Добра пословна политика установе која је усмерена ка деци, како у граду, тако и на сеоском подручју, дала је резултате: у 2010. уписано је 2.265 малишана, од чега је 797 предшколског, а 1.468 основношколског узраста. У поређењу са претходном годином уписано је 355 корисника више, а најмлађи су прочитали 28.351 књигу. Књижни фонд обогаћен је са 844 дечја наслова књига и 122 сликовнице.

У Дечијем одељењу услужено је 20.409 малишана: предшколци су посетили Дечије одељење 4.549 пута, основци 15.504, средњошколци 87, а студенти 136 пута. Библиотека је остварила добру сарадњу са Дечијом установом „Радост“, па је у октобру 450 малишана и 70 основаца организовано посетило Дечије одељење. Порасту интересовања код најмлађих за књигу допринело је организовање бројних креативних радионица у летњем периоду кроз које је прошло јула и августа 100 дечака и девојчица који су 600 пута присуствовали програму. Отварање интернета и посета дечијих писаца, као и популарни наслови и добар избор књига, привукли су младе у библиотеку. У Дечије одељење уписаны су и ћаци из Миоковаца, Милићеваца, Вранића, Трбушана и Вујетинаца који су кроз пројекат „Библиобусом до читалача на селу“ постали чланови велике читалачке породице Градске библиотеке. У одељењу су запослени библиотекари Маријана Лазић и Јелена Дуковић (у 2010. години Јелену Дуковић због порођајног одсуства мењала је Ана Нешић).

Огранци библиотеке

Рад огранака Градске библиотеке у Чачку служи као позитиван пример бриге за културне потребе становника на селу. У четири огранка уписано је укупно 1.033 чланова. Одељења у Mrчајевцима и Заблаћу раде два дана у недељи, а у Прељини и Пријевору по један дан. Према стандардима у ограницима се захтева најмање 30 радних сати седмично што Библиотека због малог броја извршилаца не може да оствари. У Mrчајевцима, најстаријем одељењу библиотеке на селу, уписано је 387 лица, од чега 126 предшколаца, 188 основаца, 15 ученика средње школе, пет студената и 53 осталих структура. Читаоци у огранку у Mrчајевцима прочитали су 4.832 књиге.

Најмлађи огранак библиотеке у Заблаћу (2003) је пример колико је књига потребна деци на селу. Уписано је 357 чланова: 69 предшколаца, 226 основаца и 62 осталих. У Заблаћу је у 2010. години прочитано 8.079 књига. У Пријевору 186 чланова прочитало је 1.765 књига, а у Прељини 83 члана користило је 707 публикација. У ограницима раде Бранислава Видојевић, Дубравка Илић, Снежана Планић и Милан Поповић.

Завичајно одељење

У Завичајном одељењу Библиотеке приновљено је 487 књига. Услуге одељења користило је 489 лица, којима је издато на употребу 435 књига, 6.315 часописа и новина, као и 38 фотографија. У Завичајно одељење су распоређена два радника са високом стручном спремом (Марија Орбовић и Оливера Недељковић, које имају и стручна звања библиотекар-саветник, односно виши библиотекар) која су 2010. стекла лиценце за КОБИС и за пола године унели у базу 3.601 запис.

Збирка од 1.152 годишта периодике, обогаћена је са још 28 нових часописа и новина. Купљено је шест годишта локалног листа „Чачански глас“ са укупно 286 бројева: 1952. година (45 бројева), 1953 (49), 1954 (46), 1955(47), 1956(50) и 1962. (49 бројева). На овај начин допуњена су годишта „Чачанског гласа“ са недостајућим бројевима, а 1962. годину библиотека није поседовала. Купљена су репринт издања Гласа Јединственог народноослободилачког фронта Србије (три годишта, 11 бројева), репринт „Борбе“ која је излазила у Ужицу од 1941. до 1943. (три годишта, 39 бројева), „Победа“ од 1949. до 1952. године која је излазила у Титовом Ужицу (133 броја), као и

фельтони које је новинар Милан Ђоковић објављивао у „Вестима“ и „Експрес политици“. Збирци од 6.089 фотографија придодато је 544 јединице. Разврстано је и инвентарисано 702 новинска чланка и 60 рукописа, прикупљено 42 плаката и 125 позивница. Радници овог одељења припремили су две изложбе: Марија Орбовић изложбу „Штампана реч 2009“, а Оливера Недељковић изложбу „С невиних даљина“ посвећену 130. годишњици од рођења песника Владислава Петковића Диса са којом је отворено 47. Дисово пролеће. Радове су објављивале у часописима „Дисово пролеће“ и „Глас библиотеке“.

Одељење часописа и листова

У току 2010. године одељење листова и часописа посетило је 3.917 лица која су користила 19.826 примерака новина и 392 часописа. Услуге су највише тражили службеници (880), радници (339), студенати (82), остали (2.608) и други.

Одељење је обогаћено са седам нових наслова часописа (Ђачке искре, Нумизматичар, Антологија, Архив, Годишњак катедре за српску књижевност, Mathematica, Moravica, Istorija). Инвентарисано је и повезано 40 годишта часописа, односно 127 свезака. Коначан број записа у електронској бази је 21.340. Радник одељења Мирко Дрманац, библиотекар, полагао је за лиценцу за КОБИС и у другој половини године радио је на уносу фонда Одељења за одрасле читаоце у узајамну базу. У читаоници периодике ради Мирославка Радовановић, књижничар.

За кориснике се набавља седам наслова дневне, девет наслова недељне или двонедељне штампе, и два месечника. Трајно се чувају „Политика“, „Спорт“ и НИН, као и 86 наслова часописа из књижевности, историје, психологије и других области који су набављани у 2010. години. Фонд периодике Градске библиотеке броји 3.588 инвентарисаних годишта часописа и 399 годишта новина. У каталог серијских публикација уведено је 369 наслова часописа и 18 наслова новина. На страним језицима је само 12 наслова часописа (седам на руском, три на енглеском и по један на француском и немачком).

Матична служба

Градска библиотека „Владислав Петковић Дис“ одлуком Владе Србије од 1994. године матична је установа за све библиотеке у Моравичком округу. Стручни надзор и помоћ библиотекарима четири општинске библиотеке са осам огранака, 44 школске (34 основне и 10 средњих), три специјалне и једне библиотеке општег типа, пружају два радника матичне службе (Дубравка Илић и Милан Поповић). У току 2010. године 117 пута су посећене библиотеке на терену, извршен надзор и обука радника. Чачанске школске библиотеке посећене су 89 пута, у горњомилановачкој општини 17 пута је указивана помоћ у раду библиотекарима, у лучанској општини 17 и две у ивањичкој. Истовремено је обука радника обављана и у матичној установи и телефоном пружана упутства за рад и савети. Два библиотекара припремљена су за полагање стручног испита (из Чачка и Горњег Милановца), а више школских библиотекара упућено је на стручне семинаре за стицање лиценци. За школске библиотекаре Моравичког округа Градска библиотека организовала је једнодневни стручни семинар коме је присуствовало 39 кандидата, а предавачи су били Светлана Јанчић из Народне библиотеке Србије, а из чачанске библиотеке Даница Оташевић и Дубравка Илић.

Радници матичне службе спроводе литерерни конкурс за ученике школа у округу који се расписује у оквиру Дисових свечаности, кординирају рад жирија и доделу награда. Афирмацију ученичког стваралаштва радници матичне службе врше и кроз учешће најбољих радова на Фестивалу децијег хумора у Лазаревцу и другим конкурсима, где редовно ђаци добијају награде.

Матична служба организовала је отварање интернета у Мрчајевцима и Заблаћу, као и избор „Нај-читалаца“ у овим огранцима. Један радник ове службе ради у огранку у Заблаћу, а други у Прељини. Библиотекар Дубравка Илић реализовала је са лицима на јавном раду највише креативних радионица и посета сеоским школама и ђацима. У 2010. години Дубравка Илић стекла је лиценцу за КОБИС, а учествовала је на стручним скуповима на Златибору, Иригу, Лазаревцу и Нишу.

Радници матичне службе квартално шаљу извештаје о раду Министарству културе и Народној библиотеци, а извештаје о надзору свакој школи, спроводе годишњу анкету о стању у библиотекама Округа и праве програм рада на основу којег се одобравају средства за суфинансирање.

Рад матичне службе Градске библиотеке у 2010. години Министарство културе на основу одобреног пројекта помогло је са 500.000 динара.

Научно одељење

У одељењу референсне литературе раде два радника са звањем библиотекар-саветник, а један има и академско звање магистар (Милица Баковић и mr Маријана Матовић). Услуге научног одељења Градске библиотеке у 2010. години користило је 4.613 читалаца којима је издато на коришћење у читаоници одељења 7.166 публикација из свих области стваралаштва. Књижни фонд обогаћен је са 432 наслова, углавном нових књига, енциклопедија, речника, лексикона и стручне литературе. За кориснике је међубиблиотечком позајмицом потраживано 188 публикација из Народне библиотеке Србије и Библиотеке Матице српске. Корисници овог одељења су углавном студенти (1.199), ученици-матуранти (1.036) и остale делатности (1.690).

Маријана Матовић похађала је обуку за КОБИС и стекла лиценцу за рад у узајамној бази НБС. Милица Баковић аутор је изложбе и каталога лауреата Дисове награде Саше Јеленковића под називом „Праг оностраног“ и више приказа књига. Објављивала је текстове у „Дисовом пролећу“, „Чачанском гласу“, „Чачанским новинама“ и „Сремским новинама“. Маријана Матовић обављала је и послове лектора и коректора за часопис „Глас библиотеке“ и књигу „Полет (1924-1926)“, а објављивала је текстове у „Гласу библиотеке“ и „Дисовом пролећу“.

47. Дисово пролеће

Манифестација „Дисово пролеће“ била је у занаку обележавања 130. година од рођења песника Владислава Петковића Диса (1880-1917) и лауреата Дисове награде за 2010. Саше Јеленковића. Четрдесет седме Дисове свечаности отворене су 10. марта изложбом „С невиних даљина“, аутора Оливере Недељковић, коју је за месец дана видело више од хиљаду основаца и средњошколаца. Овим поводом штампан је водич-информатор о Дисовом животу „Изван сваког зла“, аутора Данице Оташевић, и објављен аудио ДВД Дисових песама које казује глумац Витомир Вицо Дардић. Изложба о Дисовом животу отворена је

30. септембра у Зајечару, граду где је песник завршио гимназију и једно време учитељевао у селу Прлита. Спроведени су традиционални конкурси за рукопис за прву песничку збирку, есеј и литературне радове ученика Моравичког округа, а најбољи прилози су награђени. Значај овом конкурсу дају и награде који млади песници добијају за књиге објављене у Чачку. Тако је Бојан Васић, „Млади Дис“ за 2009. годину, за књигу „Срча“ добио награду „Матићев шал“.

Библиотека је организовала научни скуп о песништву Александра Ристовића, једног од најзначајнијих српских песника друге половине 20. века, рођеног у Чачку и добитника Плакете са Дисовим ликом за 1983. годину. Пројектом је руководио проф. др Радивоје Микић, а радове су саопштили: Саша Радојчић, др Ђојана Стојановић Пантовић, Соња Веселиновић, Милета Аћимовић Ивков, Милан Алексић, Горан Коруновић, Ђојан Чолак, Виолета Јовановић и др Ранко Симовић.

Гост Градске библиотеке био је и др Андреј Базилевски из Москве, запослен у Институту за светску књижевност Руске академије наука, који је превео на руски језик највећу антологију српске поезије на три хиљаде страница, између осталих и завичајне песнике Диса, Брану Петровића, Ђаницу Марковић, Стевана Луковића, Бранка В. Радичевића и друге.

Програм за најмлађе обележило је гостовање дечјег песника Моше Одаловића у десетак основних школа, као и поетско-музички рецитал средњошколаца насловљен „Ноћас љубав долазила к мени“ према једном Дисовом стиху. Програм је припремила Драга Гавrilović.

Лауреату Дисове награде Саши Јеленковићу објављена је збирка песама под називом „Књига о сумњи“ чије штампање је омогућила Чачанска банка а.д. и припремљена изложба са каталогом „Праг оностраног“, аутора Милице Баковић. Чињеница да је лауреат из Зајечара инспирисала је организаторе манифестације да сниме дводесетминутни филм о два Дисова завичаја, Чачку и Зајечару. Фilm је снимио Мики Златић по сценарију Ђанице Оташевић, а овом приликом делегација чачанске библиотеке први пут је посетила Горњу Прлиту где је Дис био учитељ од 1906. до 1908. године. Објављен је и 41 број часописа „Дисово пролеће“ и књига Андрије Б. Ивановића, добитника награде „Млади Дис“ за 2010. годину под називом „Паклена рунда“. Програм 47. Дисовог пролећа осим у Чачку одвијао се у Краљеву, Београду, Заблаћу и Зајечару, а организовано је три изложбе, 11 књижевних вечери и промоција и научни скуп. У огранку

библиотеке у Заблаћу, родном месту песника Диса, 17. марта отворен је интернет клуб.

Манифестацију „Дисово пролеће“ финансирали су град Чачак са 1.683.163 динара, Министарство културе са 485.000 и Чачанска банка са 50.000 динара. За реализацију 47. Дисових свечаности уложено је 1.929.609 динара. Новчни износ Дисове награде износио је 200.000 динара и традиционално га додељује град Чачак, а лауреату награду уручује градоначелник Велимир Станојевић. Средства за програм „Дисовог пролећа“ чине саставни део годишњег финансијског плана Градске библиотеке.

Културно-просветна делатност библиотеке

Своју културно-просветну мисију Библиотека спроводи током целе године. Обележавању Савиндана на нивоу града Библиотека се прикључила организовањем изложбе књига посвећених Светом Сави (припремила Милица Баковић), традиционалном, једанаестом по реду, изложбом „Штампана реч“ аутора Марије Орбовић и уручивањем награде „Исаило А. Петровић“ за дизајн Слађани Трифуновић за опрему водича Народног музеја „Чачак у прошлости“. Издавачким подухватом проглашена је публикација „Историја Чачка: од прошлости до 2000.“ коју је објавио Међуопштински историјски архив, а ауторима Лели Павловић и Горану Давидовићу уручена је награда „Даница Марковић“.

У току 2010. године Библиотека је промовисала књигу „Полет : 1924-1926“ аутора Марије Орбовић, коју је објавила крајем 2009. а заједно са Историјским архивом објавила је књигу „Живот под окупацијом“ Богдана Трифуновића која сведочи о окупацији Чачка за време Првог светског рата. Објављена је и 16 свеска годишњака „Глас библиотеке“ коју је уредила Марија Орбовић, а штампала Библиотека. Гост библиотеке у јуну је био и јерменски писац и слависта Бабкен Симоњан коме је приређено књижевно вече и изложба (аутор Маријана Матовић).

У оквиру званичне посете града Чачка, гости Градске библиотеке били су 23. априла и амбасадори Француске господин Жан Франсоа Терал, амбасадорка Белгије госпођа Дениз де Хувер, амбасадор Румуније господин Јон Мацовеи и господин Андријано Мартинс, заменик шефа делегације ЕУ у Србији, за које је приређен пригодан програм.

У 2010. години Библиотека је велику пажњу посветила раду са најмлађима. За време великог школског распуста у Дечијем одељењу организоване су креативне радионице под називом „Лето у библиотеци“. Кроз осам занимљивих радионица у две узрасне групе прошло је 100 основаца, а на крају је приређена изложба радова.

Посебан програм осмишљен је за децу на селу и изведен од септембра до краја децембра у 12 нижеразредних школа које су од града удаљене од пет (Трбушани) до 30 километара (Рошци). Пројекат под називом „Библиобусом до читалаца на селу“ са 351.000 динара финансирао је кроз јавни рад град Чачак. Одобрена средства предвиђала су запошљавање два лица са високом стручном спремом за спровођење јавног рада у руралној средини, који је осмислила и са тимом библиотекара реализовала Даница Оташевић и Дубравка Илић. Уписано је бесплатно у библиотеку 410 ученика и редовно су им у школу допремане књиге, али и организоване креативне радионице, посете песника, здравствених радника, приказивани филмови и представе. Пројектом су биле обухваћене школе у Трбушанима, Качулицама, Вранићима, Милићевцима, Миоковцима, Рошцима, Вујетинцима и Бечњу, Остри, Мојсињу и Прислоници, али су додатно укључени и ђаци у дневном бораваку школе у Прељини и Виљуши.

Круна програма за децу била је представа аматера краљевачког „Абрашевића“ и првакиње краљевачког позоришта Биљане Константиновић 14. децембра у Дому културе када су изведене две представе пред око 800 чачанских малишана. Овај програм Библиотека је поклонила најмлађима поводом Dana библиотекара и Dana града Чачка.

За „нај“ библиотекаре проглашени су Марија Орбовић, Богдан Трифуновић и Дубравка Илић који су награђени књигама.

Учесници програма

У програмима Градске библиотеке (укупно 37) учествовали су: Гроздана Олујић, проф. др Мило Ломпар, Драган Лакићевић, Душко Новаковић, проф. др Михајло Пантић, Милутин Петровић, Тања Крагујевић, Љиљана Шоп, Ненад Шапоња, Саша Јеленковић, Бојан Васић, др Андреј Базилевски, Мирјана Булатовић, Моша Одаловић, Дејан Илић, Ђорђе Деспић, Васа Павковић, проф. др Радивоје Микић, Даница Вукићевић, Александар Шаранац, Јасмина Тонић, мр Предраг Петровић, Милисав Савић, Радован Поповић, проф. др Гојко Тешић, др Ранко Симовић, др Бојана Стојановић Пантовић, Виолета

Јовановић, Соња Веселиновић, Милан Алексић, Милета Аћимовић Ивков, Горан Коруновић, Бојан Чолак, Петар Милорадовић, Петар Матовић, Милош Милишић, Никола Ника Стојић, Миладин Вукосављевић и Бабкен Симоњан.

Драмски уметници Витомир Вицо Дардић, Небојша Дугалић и Биљана Константиновић, Алтернативна радионица „Реч“, Средња музичка школа „Др Војислав Вучковић“, мецосопран Јана Милишић и Петар Илић из Краљева, Дуо Владан Стевановић Ђидовац и Зоран Марјановић, сликари Божидар Плазинић, Сава Степанов, Данијел Бабић, Селена Вицковић, Вера Галешев, Ана Ивић, Тадија Јаничић. Анђела Мујчић, Предраг Шиђанин, Маја Буџаров, Бојан Новаковић, Бојан Цветковић, Слађан Ђиле Марковић, Владимира Марковски и Владислав Шћепановић.

Награду Библиотеке на XIV Пролећном аналу добила је Вера Галешев, а она се састоји од плакете и новчаног дела од 10.000 динара.

Директор

Осим законом и Статутом радне организације предвиђених обавеза, директор Градске библиотеке (Даница Оташевић) је главни и одговорни уредник свих издања установе (у току године објављено два часописа, три књиге и каталог) и директор манифестације „Дисово пролеће“, као и аутор информатора „Изван сваког зла“ и истоименог ДВД-а. Директор 47. Дисовог пролећа у потпуности осмишљава програм и предлаже Одбору на усвајање, стара се о исвршењу и квалитету манифестације. Директор је аутор више пројеката од којих су најзначајнији: “Библиобусом до читалаца на селу“, јавни рад који је прихваћен од града Чачка, пројекта „47. Дисово пролеће“, које је помогло Министарство културе са 485.000 динара и изложбе „То је онај живот где сам пао и ја“, посвећене Владиславу Петковићу Дису, коју је Министарство културе одобрило да се прикаже у Културном центру Србије у Паризу у марта 2011. године (суфинансирано са 265.000 динара).

Осим тога директор је организовао посету руског академика др Андреја Базилевског и отварање изложбе о Дису у Зајечару, снимање првог аудио издања Дисових песама и извођење летњих креативних радионица, као и опсежног рада на снимању, прикупљању и обради аудио записа, видео снимака и друге грађе из завичајног наслеђа. Директор је члан редакције „Гласа библиотеке“ и „Дисовог пролећа“,

учествује у раду Заједнице матичних библиотека Србије и члан је Одбора за организовање летњих дана културе.

Центар за дигитализацију

У Центар за дигитализацију распоређена су за стално два радника (Богдан Трифуновић М.А, и Александар Вукајловић, информатичар који је у 2010. положио стручни испит за библиотекара). На дигитализацији радило је и више лица на цивилном служењу војног рока. Центар прикупља, обрађује и чува аудио и видео грађу, па је у 2010. инвентарисано 28 ВХС касета, 24 аудио траке, 70 компакт дискова са аудио грађом и 198 ДВД дискова аудио-визуелне грађе и мултимедија. У дигиталном облику чува се неколико стотина сати снимљене грађе, радио и телевизијских емисија, старих филмова и трака.

Свакодневна ажураност веб сајта, лака доступност информацијама и претраживост уз могућност преузимања података, допринела је великој посети – 62.000 приступа! Страницу Библиотеке на Facebook следило је 720 особа, док су видео исечци на сајту Jou Tube (објављено 10 снимака) прегледани 5.300 пута. У 2010. години 83 лица пријавило се за примање обавештења о раду установе електронском поштом. Центар је покренуо профил Библиотеке на друштвеној мрежи Твитејер, где вести из чачанске библиотеке прати 29 установа и појединача. Током године 31 лице се обратило Библиотеци за разне услуге користећи рубрику „Питајте библиотекара“.

Дигитализацијом је у 2010. заштићено 20.391 страница грађе: 57 страница прес клипинга, 2.331 страница монографских публикација, 9.044 странице новина, 18 разгледница, 363 фотографије и 8.537 страница разних часописа. Библиотека је дигитализовала код чачанске фирме „Докус“ 31.000 микро-филмова локалног листа „Чачански глас“ (1932-1995) и обрадом учинила доступним и лако претраживим бројеве до 1954. године, а на интернету „Глас“ је доступан до 1952. Библиотека је на путу да обезбеди и годишта „Слободног гласа“ за период од 1948-1950. која не поседује у свом фонду.

У електронску форму пребачени су и заштићени бројеви „Преглед цркве епархије жичке“ за период 1919-1935. година, часопис „Врело“ (1983-2008) где је свих 35 бројева постављено на интернет. Библиотека истовремено у електронски облик пребачује видео грађу снимљену на ВХС касетама и тај облик преноса грађе наставиће се и наредне године.

Дигитализацијом је у 2010. заштићено 88.099 страница библиотечке грађе (без дигитализованих страница „Чачанског гласа“),

док је на интернет постављено 20.000 страница с могућношћу преузимања. Дигитална грађа чува се на серверу у Центру, док су резервне копије снимљене на 250 ДВД дискова и меморијски заузимају преко један терабајт података.

Центар за дигитализацију чачанске библиотеке активан је у пружању помоћи другим библиотекама које тек започињу електронску заштиту грађе, па је Богдан Трифуновић одржао дводневну обуку библиотекарима Народне библиотеке „Филип Вишњић“ у Бијељини и излагао радове на више стручних скупова и сусрета библиотекара. Запослени у Центру одржавају информациону мрежу библиотеке, инсталirали су два интернет клуба и програм КОБИС, ангажовани су на изради пројекта (девет домаћих) и један међународни (eIFL). Богдан Трифуновић је радове објављивао у „Дисовом пролећу“, „Гласу библиотеке“ и Зборнику народног музеја, а Александар Вукајловић у „Гласу библиотеке“.

Учешће на стручним скуповима

Стручну обуку за КОБИС и лиценцу стекло је девет радника Библиотеке: Марија Орбовић, Наташа Поповић, Дубравка Илић, mr Маријана Матовић, Душица Косић, Мирко Дрманац, Оливера Недељковић, Снежана Планић и Ана Нешић.

На стручном скупу библиотекара Дечијег одељења у Лазаревцу саопштење о раду са најмлађима у чачанској библиотеци презентовале су Маријана Лазић и Ана Нешић. Дубравка Илић учествовала је на међународном стручном скупу библиотекара Србије, Македоније и Бугарске у Нишу на тему „Библиотеке без граница“, где је говорила о раду у ограницима Градске библиотеке, а саопштење је објављено у зборнику. Рад Дубравке Илић објављен је и у стручном часопису „Бележница“ у Бору.

На 17. стручном скупу библиографа у Инђији учествовале су са саопштењима библиотекари Градске библиотеке Марија Орбовић, Оливера Недељковић и Наташа Поповић, чији ће радови бити објављени у зборнику. Марија Орбовић је у 2010. уређивала 16 број часописа „Глас библиотеке“ и радове објављивала у Зборнику народног музеја и два библиотечка часописа. Оливера Недељковић је радове објавила у часописима „Библиотекар“, „Крагујевачко читалиште“ и „Панчевачко читалиште“.

Богдан Трифуновић је у издању Међуопштинског историјског архива и Градске библиотеке објавио књигу „Живот под окупацијом :

чачански округ 1915-1918“, а публиковао је и рад о дигитализацији у чачанској библиотеци у тематском броју „Култура“, број 129. На тему дигитализације Едиције „Златна књига“, Трифуновић је објавио рад у крушевачком стручном часопису „Савремена библиотека“, а у радио је и видео презентацију о чачанском штампарству и издаваштву за скуп библиотекара Србије „Библионет“ у Пожаревцу. У 2010. години Богдан Трифуновић учествовао је на мађународном скупу у Задру где је тема била „Библиотеке у дигиталном добу“ са радом из праксе Градске библиотеке. Трифуновић је започео и докторске студије на Интернационалном институту „Artes Liberales“, Универзитета у Варшави у Пољској.

Млица Баковић аутор је каталога за изложбу о стваралаштву Саше Јеленковића, а Даница Оташевић информатора „Изван сваког зла“ који представља најтачнију илустровану биографију песника Владислава Петковића Диса.

Опрема

Библиотека је за набавку опреме у 2010. години имала на располагању само 233.000 динара: из буџета града 188.000 динара и из средстава Републике (матична средства) 45.000 динара. Купљено је четири рачунара, „зебра“ и дуплекс штампач за КОБИС, као и још два ласерска штампача. Од намештаја набављена је једна стакlena витрина за радове полазника керамичке креативне радионице.

Простор и кадрови

Овлашћени радници Одељења за развој библиотечког система Народне библиотеке Србије, Бојана Вукотић и Ивана Тодоровић, извршили су 22. септембра 2010. године надзор у Градској библиотеци "Владислав Петковић Дис" и у записнику констатовале да општина Чачак располаже са само 821 квадратним метром библиотечког простора, што је 25 одсто од предвиђеног Стандардима за јавне библиотеке у Републици Србији (у граду у две зграде 669 m^2 , Мрчајевци 70 m^2 , Прељина 30 m^2 , Пријевор 27 m^2 и Заблаће 25 m^2). Према Стандардима потребан простор за рад јавних библиотека у општини Чачак (117.072 становника) је 3278 m^2 , односно 28 m^2 на 1000 становника општине. За потребе града Чачка (73.217 становника)

неопходан је простор за јавну библиотеку од 2263 м² (31м² на 1000 становника града).

Према Стандардима минималан број библиотечко – информационих стручних радника у јавним библиотекама је један библиотекар и један књижничар на 5000 становника. Потребе Градске библиотеке у Чачку су 48 стручних радника, а Библиотека има само 22, односно 45,83 одсто од стандардног броја. Са овако неповољним простором и малим бројем извршилаца, Библиотека се налази у незавидном положају, посебно што исти број радника обавља и одговорну културну мисију и реализује манифестацију од посебог друштвеног значаја за град Чачак "Дисово пролеће".

У 2010. години град Чачак откупио је зграду Дома војске за потребе Градске библиотеке која ће бити наредних година приведена намени и на тај начин проблем простора разрешен. Акутан проблем малог броја извршиоца за основне библиотечко – информационе делатности и културне програме може да успори даљи развој Градске библиотеке.

У Чачку, 26.04.2011.

Даница Огњешевић, директор

